

Inledning

Språklagen som trädde i kraft i början av år 2004 ålägger tvåspråkiga kommuner att betjäna invånarna på finska och svenska och ska både i sin service och i annan verksamhet utåt visa att de använder båda språken. Lagen utgår från att myndigheterna i sin verksamhet självmant ska se till att de språkliga rättigheterna förverkligas i praktiken. Enligt språklagen är en stad tvåspråkig om minst 8 % av invånarna eller 3 000 invånare är svenskspråkiga. Vanda hade 5 532 invånare med svenska som modersmål 1.1.2022 (2,3 %). I och med detta räknas Vanda officiellt som en tvåspråkig stad.

Uppdraget och arbetsgruppens sammansättning

I Vanda stads strategiska mål för 2012 skrevs det in att ett tvåspråkighetsprogram skulle utarbetas. Stadsstyrelsen godkände det första tvåspråkighetsprogrammet 28.1.2013 § 8 och det andra tvåspråkighetsprogrammet 14.2.2022. Uppdateringen av tvåspråkighetsprogrammet sammanföll och korrelerade med justitieministeriets förnyande av nationalspråksstrategin. Målet med det nya tvåspråkighetsprogrammet var att beskriva nationalspråkens ställning i kommunen och fastställa arbetssätt för de kommande fyra åren för att förverkliga språklagens krav och följa nationalspråksstrategin.

Tvåspråkighetsprogrammet uppdaterades och övervakas av tvåspråkighetsarbetsgruppen, vars uppgift enligt stadsdirektörens tjänsteinnehavarbeslut 17.6.2013 (56/2013) är att:

- följa upp genomförandet av Vanda stads tvåspråkighetsprogram,
- verka aktivt för att främja programmets mål,
- följa upp den språkliga servicens utveckling,
- underrätta vederbörande instanser om uppdagade brister och lägga fram förslag inriktade på en för-bättring av beredskapen för språklig service,
- årligen avge en rapport till stadsstyrelsen, som enligt tvåspråkighetsprogrammet ansvarar för genomförandet, utvecklingen och uppföljningen av programmet,
- söka efter och lyfta fram god praxis inom olika verksamhetsområden, så att man kan införa och dela med sig av god praxis på stadsnivå.

Arbetsgruppens medlemmar under år 2022 var:

- Verksamhetsområdet för fostran och lärande, Anders Vikström, direktör för svenskspråkiga servicen, ordförande,
- Nicole Mattsson, koordinator för svenskspråkiga servicen, sekreterare.
- Verksamhetsområdet för stadens strategi och ledning, Hanna Ormio, förvaltningsdirektör.
- Stadskulturens verksamhetsområde, Christine Langinauer, utställningsmanuens, suppleant Ulla Hairo-Lax, biträdande rektor, Vanda musikinstitut.

- Social- och hälsovårdens verksamhetsområde, Tiia Viljanen, utvecklingschef, suppleant Liisa Örri, utvecklingsassistent.
- Stadsmiljöns verksamhetsområde, Pasi Salo, fastighetschef, 1.1-4.5.2022, Henry Westlin, stadsingenjör, suppleant Katariina Nummi, administrativ sakkunnig 23.5-31.12.2022.
- Informatör Ann-Mari Berlin

Till samtliga sammanträden kallades från och med 13.6.2022 Tea Brusas, koordinator för språklig likvärdighet inom social- och hälsovårdens verksamhetsområde för att trygga informationsgången om nationalspråkens ställning mellan kommunen och Vanda och Kervo välfärdsområde.

Under år 2022 har arbetsgruppen hållit fyra möten samt ett informationstillfälle, Svenskspråkig service inom det nya välfärdsområdet, tillsammans med svenska kommittén 16.2.2022.

Vanda satds webbsidor

Tvåspråkighetsarbetsgruppen har följt utvecklingen av stadens nya webbsidor och bjöd in webbproducent Marja Loukoma till sammanträdet 24.11 för att redogöra för webbsidornas översättningssituation. Under sammanträden har det informerats om respons kring webbsidorna.

Samarbete med svenska kommittén

Sekreteraren har informerat tvåspråkighetsarbetsgruppen om ärenden som tagits upp på svenska kommitténs möten och även informerat svenska kommittén om tvåspråkighetsarbetsgruppens arbete. Utöver seminariet 16.2.2022 har inte andra gemensamma aktiviteter ordnats.

Genomförandet av tvåspråkighetsprogrammet

Nedan beskrivs hur åtgärderna i tvåspråkighetsprogrammet har genomförts. Åtgärdernas grad av genomförande beskrivs genom kategoriseringen: förverkligades, förverkligades delvis och förverkligades inte. 23 åtgärder från tvåspråkighetsprogrammet hade planerats genomföras under år 2022, varav 8 förverkligades, 14 förverkligades delvis och 1 förverkligades inte. Åtgärderna som ännu inte är helt genomförda planeras att genomföras under strategiperioden.

Gemensamma åtgärder för år 2022 i tvåspråkighetsprogrammet

Åtgärd: Alla översättningar språkgranskas (vilket leder till en jämn kvalitet på översättningar).

Resultat: Förverkligades delvis. Under år 2022 genomfördes en kartläggning av hur översättningar genomförs på serviceområdesnivå inom de olika verksamhetsområden. Språkgranskningarna kommer att följas upp år 2023. Samtliga verksamhetsområden

språkgranskar lagstadgade texter, men praxisen för övrigt material är väldigt varierande. Inom vissa serviceområden finns svenskspråkiga eller -kunniga arbetstagare som granskar texterna, medan andra serviceområden förlitar sig på stadens översättningstjänster eller köpta översättningstjänster. Gratis översättningstjänster används till en viss del speciellt för inlägg på sociala media.

Åtgärd: De digitala tjänsternas tillgänglighet på de båda inhemska språken tryggas.

Resultat: Förverkligades delvis. Samtliga verksamhetsområden följde med uppdateringen av stadens webbsidor som lanserades 16.3.2022, men en stor del av innehållet på webbsidorna finns fortfarande inte på svenska.

Verksamhetsområdenas åtgärder från tvåspråkighetsprogrammet: Bra service som utgår ifrån invånarna

Verksamhetsområdet för fostran och lärande

Åtgärd: De finskspråkiga vårdnadshavarna som har barn i svenskspråkiga enheter tas bättre i beaktande.

Resultat: Förverkligades inte. Verksamhetsområdet bedömde att denna åtgärd hade överbelastat personalen, som lider av frånvaro och dålig återhämtning. Fokus år 2022 har varit välmående. Verksamhetsområdet strävar efter att kunna bättre beakta de finskspråkiga vårdnadshavarna under strategiperiodens resterande tid.

Åtgärd: Språkbadsverksamheten i Vanda utvecklas

Resultat: Förverkligades delvis. En plan för verksamheten år 2023 skapades under år 2022.

Stadskulturens verksamhetsområde

Åtgärd: Anordnande av tvåspråkiga evenemang inom biblioteksservicen, kulturservicen, kundservicehelheten, kommunikationen och musikinstitutet i samarbete med olika aktörer.

Resultat: Förverkligades delvis. Stadskulturens verksamhetsområde har ordnat en del tvåspråkiga evenemang inom bibliotekstjänster, vuxenutbildningsinstitut, kulturtjänster, kundtjänsthelheten och det svenskspråkiga musikinstitutet i samarbete med olika aktörer, i enlighet med det givna målet. Svenskspråkiga evenemang är dock bara en liten del av alla kulturevenemang som ordnas i Vanda och de genomförs med begränsade resurser (exempelvis bibliotekstjänsterna har endast 2 anställda som arbetare med svenskspråkiga tjänster).

Åtgärd: Marknadsföring av de svenskspråkiga evenemangen även till finskspråkiga

Resultat: Förverkligades delvis. Svenskspråkiga evenemang marknadsförs för närvarande bland annat med hjälp av Vandas evenemangskalender, där evenemangen är kategoriserade som "svenska". Detta bidrar till att lyfta fram svenskspråkiga och även tvåspråkiga evenemang. Dessutom publicerades till exempel höjdpunkter från Svenska veckan på sociala medier och informationstavlor på både svenska och finska. Några av bibliotekstjänsternas evenemang och temadagar har lyfts fram på Helmet, som flerspråkiga dagar.

Barnkulturcentret bykstugans aktiviteter och kommunikation har varit genuint tvåspråkiga, men inom idrottsservicen där det genomfördes många projekt och aktiviteter hängde kommunikation på svenska på den enskilda arbetstagaren som genomförde evenemanget.

Många evenemang hade till exempel inte alls tagit hänsyn till svenskspråkiga deltagare, och de svensk- eller tvåspråkiga kurser som tidigare ingick i kursutbudet av idrottstjänster har överförs till föreningarnas serviceutbud. Detta har haft en negativ inverkan på tillgången till svensk- eller tvåspråkiga kurser.

Stadsmiljöns verksamhetsområde

Åtgärd: Felöversatta skyltar korrigeras.

Resultat: Förverkligades. När verksamhetsområdet får felöversättningar till kännedom korrigeras skyltarna.

Verksamhetsområdet för stadens strategi och ledning

Åtgärd: Den svenskspråkiga kommunikationen ökar i stadens alla kanaler.

Resultat: Förverkligades delvis. Den svenskspråkiga kommunikationen inom verksamhetsområdet för fostran och lärande bidrog även till en ökad mängd stadsomfattande inslag på svenska, men bland annat inom sociala media har det inte informerats mera på svenska än förut och de svenskspråkiga webbsidorna är bristfälliga.

Åtgärd: Flaggor eller liknande som avslöjar språkkunskaper kan användas i stadens fastigheter och av kundbetjäningsspersonal.

Resultat: Förverkligades.

Åtgärd: I stadsledningens officiella tal finns också en svenskspråkig del.

Resultat: Förverkligades.

Social- och hälsovårdens verksamhetsområde

Åtgärd: Det samlas in feedback om såväl de svenskspråkiga som de finskspråkiga vårdtjänsterna.

Resultat: Förverkligades. Kunderna hade möjlighet att ge respons också på svenska och det berörde hela verksamhetsområdets tjänsteproduktion.

Åtgärd: Det ordnas informationstillfällen om hur den svenskspråkiga och den finskspråkiga servicen ordnas i det nya välfärdsområdet.

Resultat: Förverkligades delvis. Det ordnades ett informationstillfälle om den svenskspråkiga servicen för tvåspråkighetsarbetsgruppen och svenska kommittén 16.2.2022, men informationstillfällen för övriga målgrupper planeras och kommer att förverkligas av Vanda och Kervo välfärdsområde. Det ordnades även finskspråkiga informationstillfällen för föreningar och samfund.

Verksamhetsområdenas åtgärder från tvåspråkighetsprogrammet: Blomstrande stadscentrum

Verksamhetsområdet för fostran och lärande

Åtgärd: Samarbetet mellan den finsk- och svenskspråkiga ungdomsverksamheten ökar (inkluderar Stadskulturens verksamhetsområde).

Resultat: Förverkligades delvis. Samarbetet ökade genom att den svenskspråkiga

uppsökande ungdomsarbetaren besökte skolungdomsarbetarna i några finska skolor. Men det har inte skapats vidare planer för mera systematiskt samarbete och de gemensamma sommarlägren har uteblivit. Den svenskspråkiga uppsökande ungdomsarbetaren deltar med jämna mellanrum på gemensamma träffar för ungdomsarbetarna.

Stadskulturens verksamhetsområde

Åtgärd: Anordnande av tvåspråkiga evenemang i stadscentren, speciellt inom biblioteksservicen, kulturservicen, kundservicehelheten, kommunikationen och musikinstitutet.

Resultat: Förverkligades delvis. Stadskulturens verksamhetsområde ordnar en del svenskspråkiga evenemang. Det finns dock väldigt få tvåspråkiga evenemang: till exempel har bibliotekstjänsterna ibland ordnat tvåspråkiga evenemang, men ofta i branschen har evenemang antingen inte tagit hänsyn till svenska alls eller så berörs tvåspråkigheten bara ytligt, som i form av en hälsning i början av evenemanget. Det räcker inte för att skapa en jämlik och öppen stämning bland deltagarna för invånare med svenska som modersmål. När det gäller exempelvis bibliotekstjänsterna har evenemangen i huvudsak koncentrerats till vissa stadskärnor (Dickursby, Myrbacka, Mårtensdal), även om biblioteks bilen också har nått invånare i andra områden. Vuxenutbildningsinstitutets svenskspråkiga och tvåspråkiga kursutbud finns i Myrbacka och Dickursby.

Stadsmiljöns verksamhetsområde

Åtgärd: Den försäkras att det i stadscentren finns information och namn synligt på både finska och svenska.

Resultat: Förverkligades delvis.

Åtgärd: Det skapas en skyltnings- och informationsplan för att se till att de svenskspråkiga översättningarna är korrekta och att den svenskspråkiga informationen stämmer.

Resultat: Förverkligades.

Verksamhetsområdet för stadens strategi och ledning

Åtgärd: Invånarevenemang som hålls i stadscentren ordnas så att en del av programmet går på svenska.

Resultat: Förverkligades.

Social- och hälsovårdens verksamhetsområde

Åtgärd: Service på både finska och svenska tryggas i synnerhet i stadscentrens enheter

Resultat: Förverkligades. Tillgången till svenskspråkiga tjänster tryggas genom lagen för hela tjänsteproduktionen. Var de olika tjänsteproduktionsställena kommer att ligga i framtiden är en omfattande fråga kopplad till utvecklingen av hela servicenätverket.

Verksamhetsområdenas åtgärder: Meningsfullt arbete genom effektivt ledarskap

Verksamhetsområdet för fostran och lärande

Åtgärd: Konceptet för tvåspråkiga fortbildningsdagar för personalen utvecklas

Resultat: Förverkligades delvis. Konceptet har diskuterats, men konkreta planer för utbildningsdagarna skapas under år 2023.

Stadskulturens verksamhetsområde

Åtgärd: Språkkurser och diskussionstillfällen på svenska ordnas för personalen.

Resultat: Förverkligades delvis. Under det senaste året har stadskulturens verksamhetsområde inte ordnat några språkkurser eller svenskspråkiga diskussionsevenemang enbart för personalen. Innan coronapandemin hölls en del svenskspråkiga diskussionsevenemang. Våren 2021 ordnade Vanda vuxenutbildningsinstitut två separata svenskspråkiga kurser för anställda inom stadskulturen. Bibliotekstjänsterna har dock på veckobasis ordnat ett språkcafé som är tillgängligt för alla, som har fungerat på distans under coronapandemin och i övrigt ansikte mot ansikte i Dickursby bibliotek.

Stadsmiljöns verksamhetsområde

Åtgärd: Regelbundna diskussionstillfällen på svenska fortsätts att ordnas för personalen.

Resultat: Förverkligades. Månatliga diskussionsträffar på svenska ordnades via Microsoft Teams för hela personalen.

Verksamhetsområdet för stadens strategi och ledning

Åtgärd: Lockande av tvåspråkig arbetskraft uppmärksammas.

Resultat: Förverkligades delvis. En del rekryteringar har skett på finska och svenska.

Social- och hälsovårdens verksamhetsområde

Åtgärd: Fortbildning erbjuds till personalen där språktillägg och de lagliga skyldigheterna om att erbjuda finsk- och svenskspråkig service behandlas.

Resultat: Förverkligades delvis. Valfärdsområdenas ledning och personal erbjuds fler möjligheter än tidigare att till exempel stärka sina kunskaper i svenska med hjälp av språkkurser.